

نوسانات ارزی و مخاطرات اجتماعی

دکتر مهدی فتح اله، رییس موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

دنیای اقتصاد – جهان اقتصاد

هر اندازه نرخ ارز بیشتر شود، افکار عمومی به سمت و سوی نگهداری هرچه بیشتر ارز خارجی به منظور حفظ قدرت خرید نقدینگی موجود خود، تحریک می شوند. این اقدام موجب کاهش بیشتر ارزش پول ملی، افزایش تقاضا برای خرید ارز خارجی و افزایش بیشتر نرخ ارز می شود.

امروزه، تعدادی از مردم و یا تجار با سودای منتفع شدن از بازار ارز کشور و با نیت های سوداگرانه اقدام به خرید و احتکار ارز از طریق غیربانکی و غیررسمی و نگهداری آن در منازل خود می کنند. پیش بینی خاص این گروه از افراد و نوع نگاه آنها به مشکلات و موانع حادث شده در بازارهای بین المللی برای کشور در قالب و بهانه تحریم، موجب شده که این افراد بعضا با خارج کردن سپرده های ریالی خود نزد بانک ها و یا حتی فروش موجودی سهام و اوراق بهادار دیگر، به طور عمومی با هدف حفظ قدرت خرید خود و صرف نظر از سود سپرده ها، به بازارهای طلا و ارز روی آورند. میزان وجوه ارزهای انباشته شده در منازل و اماکن اگرچه به صورت انفرادی بعضا اندک و قابل اغماض است اما ارقام تجمیعی آن در سطح کشور مبالغ انبوهی را تشکیل می دهد.

فارغ از نحوه نگهداری غیرمطمئن و غیراستاندارد ارز توسط اینگونه افراد در اماکن مسکونی و تجاری غیربانکی، این امر از یک سو موجب کاهش شاخص معاملات بورس و سپرده های پس انداز بانکی و از سوی دیگر موجب خارج شدن مقادیر متنابهی از اسکناس های ارزی از گردونه بازار و کسری عرضه اسکناس های ارزی در شرایط افزایش کاذب و ملتهب گونه تقاضا خواهد شد.

می توان به جرات گفت که بسیاری از مردم با وجود عدم اطلاع از ریسک های بسیار زیاد بازار ارز، ناخودآگاه به سمت این بازار کشیده شده و گاهی در تلاطم های آن صدمات جبران ناپذیری متحمل می شوند. همچنین در سایه تحریم، تعدادی از تجار رسمی و یا تازه وارد با سودای منتفع شدن با وارد شدن در بازار آشفته و سوداگرانه ارز به بهانه تحریم، ارز را به نرخ مرجع یا از طریق بازار تهیه و به منظور واردات کالا از طرق مختلف از کشور خارج می کنند و در عوض با وارد کردن کالایی بعضا غیرضرور و یا با افزون نمایی ارزش کالای وارداتی اقدام به واردات کالاهایی می کنند که قرار است

بواسطه مزیت کیفی داشتن و یا رجحان قیمتی ، بازار داخلی را متعادل کند و در کوتاه مدت نیز تا حدودی در کاهش تورم نقش بازی کند.

این افراد برای دور زدن کنترل های داخلی و فریب دادن سازمان های نظارتی، قیمت کالاهای وارداتی را بر اساس افزون نمایی ارزش کالای وارد شده، بعضا به نرخ تعادلی و مطابق با کشش بازار ملتهب فعلی به فروش می رسانند، به گونه ای که کالاهایی که با این نیت، وارد بازار می شود نه تنها کمتر نقشی در فرآیند تولید و مصارف ضروری دارد بلکه بواسطه انگیزه یاد شده تجار، کمتر نقشی در کاهش قیمت ها نیز ایفا می کنند.

همچنین بسیاری از عرضه کنندگان به بهانه های واهی از عرضه اجناس خودداری و با ایجاد بازار کاذب نسبت به احتکار کالا و اجناس مبادرت می کنند تا در فرصتی مقتضی و با قیمتی بالا سود سرشاری را بدست آورند. در این راستا می توان گفت عامه مردم که اطلاع صحیحی از فرآیندهای اقتصادی ندارند با نگرانی از آینده نسبت به خرید بسیار زیاد کالا و بیش از نیاز خود اقدام کرده که این جو روانی موجب تشدید پدیده افزایش قیمت می شود.